

VECON Verslag van de Examenbespreking Bedrijfseconomie HAVO 2025 tijdvak 1 d.d. 19 mei 2025

De door de VECON georganiseerde examenbesprekingen hebben tot doel dat de examencorrectie eenduidig plaats zal vinden. Uitgangspunt moet steeds zijn dat het correctievoorschrift opgesteld door het CvTE bindend is voor zowel de eerste als de tweede corrector.

Tijdens de bespreking kan op grond van artikel 3.3. (algemene regels) worden besloten ook andere antwoorden goed te keuren, mits vakinhoudelijk correct. Op basis van artikel 7 (algemene regels), indien er een fout in het examen of correctiemodel zit, zal men zich moeten houden aan het correctiemodel. Als iedere corrector zich hieraan houdt worden alle examenkandidaten op gelijke wijze beoordeeld.

De VECON zal bij onvolkomenheden in het examen of correctiemodel onmiddellijk actie ondernemen naar het CvTE.

Dit verslag is als volgt opgebouwd:

*Eerst is de vraag uit het examen overgenomen in het **zwart**.*

*Daarna is het antwoord uit het correctievoorschrift overgenomen in het **rood**.*

*Daarna volgt in het **blauw** eventuele aanvullingen/aanbevelingen vanuit de examenbespreking.*

Tenslotte een algemeen oordeel per vraag en over het gehele examen.

Dit examen bestaat uit 30 vragen, waarvoor 58 punten kunnen worden behaald.

Indien een leerling op een vraag geen antwoord heeft gegeven, vul dan op de Wolf-scorelijst een "N" in.

Opgave 1

- 1p 1** Noem een voordeel voor Roads van medewerkers met een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd ten opzichte van een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd.

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- Roads kan een werknemer met een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd langer aan het bedrijf binden,
- Roads hoeft niet steeds opnieuw op zoek naar een nieuwe medewerker (voor de functie).

Ook goed: dan hoeft de werkgever niet steeds nieuwe medewerkers in te werken.

Vanuit medewerker antwoord gegeven = onjuist.

- 1p 2** Noem de ontslaggrond waarop Jordan nu ontslagen kan worden.

bedrijfseconomische redenen / omstandigheden

Alleen bedrijfseconomische redenen goed rekenen.

- 1p 3 Leg uit waarvoor de transitievergoeding bedoeld is.
De transitievergoeding is bedoeld voor scholing / begeleiding naar ander werk / inkomensderving.

Negatieve gevolgen beëindigen dienstverband
“Heb je voldoende geld op zoek naar een nieuwe baan”

De omschrijving moet niet lijken op een uitkering: het is een aanvulling op een uitkering. Dit laatste moet blijken uit de uitleg.

- 2p 4 Bereken de totale besparing op de loonkosten voor Roads in 2024 na het ontslag van Jordan.

Voorbeeld van een juiste berekening is:
 $(40 \times 27,30 \times 52 \times 1,08 + 2.839,20) \times 1,30 = \text{€ } 83.415,70$

Opmerking
Per gemaakte fout 1 scorepunt in mindering brengen.

Indien de sociale lasten alleen zijn berekend over het basisbrutojaarloon = - 1punt

Algemeen opgave 1

Het lijkt een prima binnenkomer, maar leerlingen scoren niet zo goed op deze opgave.

Opgave 2

- 2p 5 Noem twee nadelen van het zelfstandig ondernemerschap in vergelijking met het werken in loondienst.

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:

- Ondernemers hebben een wisselend inkomen (werknemers in loondienst hebben een vast inkomen).
- Ondernemers krijgen bij ziekte geen inkomen (werknemers in loondienst worden bij ziekte doorbetaald / zijn verzekerd door verplichte werknemersverzekeringen).
- Ondernemers moeten zelf pensioen opbouwen (,werknemers in loondienst hebben meestal een (verplichte) pensioenregeling).

per juist antwoord 1

Ook goed: Een ondernemer (van vof) is hoofdelijk/privé/persoonlijk aansprakelijk, een werknemer niet

Een niet-financiële reden kan ook goed zijn.

2p 6 Noem twee andere voordelen voor SailingSea van het inzetten van social media in plaats van traditionele media.

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:

- Social media geeft de mogelijkheid om op een persoonlijke manier contact te maken met potentiële gasten. (Bij traditionele media is dit niet het geval.)
- Deniz en Joachim kunnen via social media gemakkelijk de behoeften van potentiële klanten achterhalen en met hun content daarop inspelen. (Bij traditionele media is dit niet mogelijk.)
- De doelgroep maakt meer gebruik van social media (dan van traditionele media) en dus wordt de doelgroep gemakkelijker bereikt.

per juist antwoord

1

Andere antwoorden kunnen goed zijn obv artikel 3.3. NB: het moet wel gaan om een voordeel voor SailingSea.

2p 7 Noem twee mogelijke voordelen voor SailingSea van het aantrekken van vreemd vermogen via crowdfunding in vergelijking met het aangaan van een lening bij een bank.

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:

- Met een succesvolle crowdfunding-campagne creëer je ook naamsbekendheid. (Dit is niet het geval bij het afsluiten van een lening bij de bank.)
- Bij crowdfunding kunnen de voorwaarden waartegen geleend wordt gunstiger zijn (dan bij de bank).

per juist antwoord

1

Opmerking 'Soms kan er alleen via crowdfunding worden geleend en willen banken geen geld uitlenen' is geen voorbeeld van een juist antwoord.

Indien twee verschillende voorwaarden voor de lening worden genoemd, kan dit goed zijn

Let op: in informatiebron 2 wordt aangegeven dat het een lening is via crowdfunding mét rente. Een lagere rente kan dus goed zijn, maar géén rente kan níet goed zijn.

3p 8 Bereken het bedrag dat met crowdfunding moet worden geleend om de boot te kunnen kopen (zie informatiebronnen 1 en 2).

- benodigd investeringsbedrag: $250.000 \times 1,08 + 5.000 = 275.000$ 1
 - beschikbare middelen Joachim $100.000 / 1,03^5 + 18.739,12 = 105.000$ 1
 - beschikbare middelen Deniz $3.000 \times 30 + 15.000 = 105.000$
- op te halen bedrag door crowdfunding: $275.000 - 105.000 \times 2 = € 65.000$ 1

Zie aanvulling correctiemodel:

Opmerking: Aan een berekening waarin de aanschaf van de inventaris (€ 5.000) niet is betrokken in het antwoord moeten ook scorepunten worden toegekend.

2p 9 Noem de overlopende post die aan de creditzijde van de balans van SailingSea ontstaat door de aanbataling van gasten. Leg uit waarom deze overlopende post aan de creditzijde van de balans staat.

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- één van de volgende: 1
 - vooruit ontvangen bedragen
 - vooruit ontvangen huur
- SailingSea heeft een aanbataling ontvangen en heeft nog de verplichting om de zeilvakantie/dienst te leveren. 1

Zie aanvulling correctiemodel:

Opmerkingen

Het tweede scorepunt alleen toekennen als het eerste scorepunt is behaald.

Als 'Ontvangen afnemerskrediet' is genoemd bij de eerste deelscore mag deze niet worden toegekend.

Voor een antwoord 'ontvangen afnemerskrediet' met een juiste toelichting kan het tweede scorepunt worden toegekend.

5p **10** Laat met een berekening van het verwachte resultaat van 2025 zien of ze gaan starten met het plan. Vul hiervoor de uitwerkbijlage bij deze vraag in.

	berekening	getal x € 1
opbrengst zeilvakanties na vroegboekorting	$(6 + 4) \times 3.750 + 10 \times 4.750 =$ $0,10 \times 0,50 \times 85.000 =$	85.000 <u>-/-4.250</u> 80.750
interestkosten	$65.000 \times 0,035$	2.275
afschrijvingskosten boot	$\frac{250.000 \times 1,08 - 50.000}{20}$	11.000
afschrijvingskosten inventaris	$0,05 \times 5.000$	250
overige kosten		10.400
totale kosten		<u>-/-23.925</u>
resultaat		€ 56.825
conclusie	Aan voorwaarde a wordt voldaan, want er kan voldoende vermogen worden opgehaald. Aan voorwaarde b wordt voldaan, want het verwachte resultaat over 2025 is positief. Dus, ze gaan starten.	

- 80.750 2
- 2.275 1
- 11.000 1
- 56.825 + conclusie 1

De eerste twee deelpunten worden verdeeld over het juist berekenen van de omzet (1p) en het juist berekenen van de vroegboekorting (1p)

Er is een doorwerkfout van vraag 8 mogelijk bij de berekening van de interestkosten

Indien afschrijvingskosten inventaris verkeerd is uitgerekend dan kan het laatste deelpunt niet gehaald worden.

Indien bijkomende installatiekosten bij vraag 8 vergeten zijn en wederom bij deze vraag: dan weer fout rekenen (identieke fout)

Indien berekening van de opbrengst van € 80.750 op een andere plaats is gemaakt, mag dit ook goed gerekend worden.

+ of -/- bij het resultaat is niet verplicht, indien goed uitgerekend.

Algemeen opgave 2

“ontspannen” opgave, relatief veel noem-vragen.

Opgave 3

1p **11** Leg uit dat er voor een verzekeraar, zoals Aegon, geen verschil is tussen de quick ratio en de current ratio.

Verzekeraars hebben geen voorraad (dus is er geen verschil tussen de quick ratio en de current ratio).

2p **12** Bereken de rentabiliteit van het eigen vermogen over 2022.

- gemiddeld eigen vermogen 2022:
 $(172.666 + 174.577 + 117.552 + 172.666 + 174.577)/2 = 406.019$ 1
- De rentabiliteit van het eigen vermogen over 2022:
 $117.552/406.019 \times 100\% = 29\%$ 1

0,29 kan op grond van artikel 3.3 ook goed worden gerekend.
(let wel op: 0,29% of €0,29 is fout)

2p **13** Geef hiervoor een verklaring. Betrek in het antwoord de opbrengsten van beleggen in aandelen en obligaties.

- Als het resultaat grotendeels wordt gereserveerd, wordt er weinig / geen dividend beschikbaar gesteld, 1
- terwijl er bij beleggen in obligaties jaarlijks een vaste interestopbrengst is. 1

Voor de eerste deelscore is noodzakelijk dat de 'bestemming van het resultaat' moet worden verwoord.

2p **14** Bereken de solvabiliteit van Aegon op 31 december 2022.

Voorbeelden van juiste berekeningen zijn:

- solvabiliteit op 31 december 2022:
 $(EV/VV) (172.666 + 174.577 + 117.552)/(450.000 + 607.773 + 56.974) \times 100\% = 41,7\%$
- $(VV/TV) (450.000 + 607.773 + 56.974)/1.579.542 \times 100\% = 70,6\%$

Opmerking

Per gemaakte fout 1 scorepunt in mindering brengen.

De solvabiliteitsratio is een 'verhouding' dus het antwoord 0,42 is ook goed.

Op basis van 3.3 is elke verhoudingsgetal tussen EV/VV/TV mogelijk.

Afronding op heel percentage mag.

Indien de solvabiliteit goed is berekend maar op basis van de cijfers van 1 januari 2022: maximaal 1 scorepunt toekennen.

1p 15 Leg uit welk risico Levi loopt als hij bij een lage solvabiliteit obligaties van Aegon koopt.

Voorbeeld van een juist antwoord is:
het risico dat hij zijn vordering / obligatie niet of voor een deel terugkrijgt in geval van een faillissement

In geval van faillissement kan ook worden verwoord met andere vormen van betalingsproblemen voor het bedrijf.

Risico op koersdaling is fout.

Algemeen opgave 3

Leuke opgave. Niet te moeilijke opgave na de grote bronnenopgave.

Opgave 4

2p 16 Noem twee verschillende instrumenten uit de marketingmix die Fairphone gebruikt voor het uitbreiden van het aantal klanten. Licht het antwoord toe door te verwijzen naar bovenstaande fragmenten.

- promotie(beleid): (fragment 2), met reclamecampagnes meerdere doelgroepen bereiken 1
 - product(beleid): (fragment 3), aanpassingen aan camera's en scherm / software langer ondersteunen / modulaire opbouw 1
- of
- product(beleid): (fragment 1), eerlijke onderdelen en goed recyclebaar 1

Indien alleen het fragment(nummer) wordt genoemd in de toelichting is dit te weinig voor de uitleg.

1p 17 Bereken de totale afzet van smartphones in Europa in 2022.

$140.000/0,0007 = 200.000.000$ smartphones

1p 18 Geef met behulp van fragment 3 een verklaring voor de stelling van de woordvoerder.

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- Een Fairphone 4 heeft een langere gebruiksduur dan de telefoon van de concurrent, waardoor er bij een groter marktaandeel op termijn minder telefoons hoeven te worden geproduceerd en er minder grondstoffen nodig zijn.
- Door de modulaire opbouw hoeft niet de gehele telefoon vervangen te worden, maar slechts een onderdeel, terwijl andere telefoons vaak wel geheel vervangen moeten worden.

Door het 'groter marktaandeel' in de stelling, is een vergelijking met andere telefoons/concurrenten noodzakelijk in de uitleg.

2p 19 Leg met behulp van een berekening uit welke telefoon Janne gaat kopen.

- gemiddelde overige drie testresultaten: $(7,2 + 6,2 + 6,1)/3 = 6,5$
- prijs-kwaliteitverhouding Fairphone 4: $598/(0,80 \times 8,5 + 0,20 \times 6,5) = 73,83$ 1
- Janne koopt de Fairphone 4 (,want 73,83 is een gunstigere prijskwaliteitverhouding dan 91,62).

Leg met een berekening uit: daarom is een berekening noodzakelijk.
Doorwerkfout binnen de vraag mogelijk.

Indien een berekening ontbreekt, is deelscore 2 niet mogelijk.

Algemeen opgave 4

Leuke context.

Opgave 5

1p 20 Noem een belang voor de samenleving van het verder studeren door Eva.

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- Eva heeft mogelijk een hoger inkomen na haar studie, wat leidt tot extra belastingopbrengsten.
- Eva beschikt over (meer en actuele) kennis en vaardigheden, waar vraag naar is.

Belangrijk is dat de bijdrage aan de samenleving concreet wordt benoemd.

3p 21 Bereken het verwachte totale bedrag dat Eva gedurende haar 3-jarige studietijd tekort komt.

Voorbeeld van een juiste berekening is:

$$1.031 \times 36 + 0,5 \times 2.143 + 2.209 + 2.314 - (300 \times 36 + 469 \times 12) = \text{€ } 26.282,50$$

Opmerking

Voor elke fout 1 scorepunt in mindering brengen.

Indien collegegeld wordt vergeten is dit -2p (collegegeld vergeten en halvering overgeslagen, vereenvoudiging van de vraag).

1p 22 Waarom is het voor Eva financieel aantrekkelijker om te lenen bij DUO dan het opgebouwde bedrag op haar spaarrekening te gebruiken?

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- De interestvergoeding van ASN Ideaalsparen (1,65%) is hoger dan het te betalen interestpercentage over de lening bij DUO (0,46%).
- Dan kan het spaargeld voor andere (incidentele) uitgaven worden gebruikt en hoeft ze daar niet voor te lenen tegen een hogere rente dan bij DUO.

2p **23** Noem twee voordelen voor Eva van het kopen van een appartement in vergelijking tot het huren van een appartement. Betrek in het antwoord zowel het kopen als het huren.

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:

- De huur mag jaarlijks worden verhoogd terwijl bij een hypothecaire lening het maandbedrag voor langere tijd vastligt (gedurende de rentevaste periode).
- Het kopen van een woning zorgt voor vermogensopbouw door de aflossing op de hypothecaire lening en mogelijke waarde stijging van de woning. Bij huren is er geen vermogensopbouw.
- Bij het kopen van een woning kun je naar eigen wensen de woning verbouwen, bij een huurwoning is dat afhankelijk van de toestemming van de verhuurder.
- Bij het kopen van een woning met een hypothecaire lening heb je belastingvoordeel op de interest (groter dan het eigenwoningforfait). De huur die betaald moet worden bij een huurwoning is geen fiscale aftrekpost.

per juist antwoord

1

Indien de vergelijking ontbreekt, geen score toekennen.

Vergelijking kopen/huren is bij beide deelscores nodig.

2p **24** Leg vanuit het perspectief van de bank uit waarom een studielening bij DUO van invloed is op de maximale hypothecaire lening.

Zie aanvulling correctiemodel:

• De bestedingsruimte van Eva wordt kleiner door de te betalen termijnbedragen aan DUO. 1

• Hierdoor blijft er maandelijks minder geld over voor interest en aflossing voor de hypothecaire lening (waardoor het bedrag dat geleend mag worden lager is). 1

of

• Hierdoor loopt de bank een groter debiteurenrisico (waardoor het bedrag dat geleend mag worden lager is). 1

2^e deelscore: hypotheeklasten is ook goed (i.p.v. interest en aflossing)

2p **25** Noem twee andere beroepen die betrokken zijn bij de aankoop van een appartement.

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:

- makelaar
- notaris
- taxateur

per juist antwoord

1

2p **26** Toon aan dat het spaargeld per 1 januari 2026 genoeg is om de kosten koper en de verbouwingskosten te betalen.

Voorbeeld van een juiste berekening is:

$$(6.500 \times 1,014^{10} + 7.500) \times 1,014^8 \times 1,0165^5 = \text{€ } 18.157,19 (> \text{€ } 15.000)$$

Opmerking

Voor elke fout 1 scorepunt in mindering brengen.

Het spaargeld moet per 1 januari 2026 worden berekend.

Als een leerling eerder stopt met berekenen, omdat het gespaarde bedrag dan al 'voldoende' is, dan is het spaargeld per 1 januari 2026 niet berekend. Een toevoeging dat het bedrag nog verder zal aangroeien (geen stortingen of opnames meer) is hierbij noodzakelijk.

4p **27** Bereken de totale uitgaven aan beide leningen van Eva in februari 2026. Vul hiervoor de uitwerkbijlage bij deze vraag in.

hypothecaire lening	berekening	getal x € 1
aflossing	$\frac{210.000}{30 \times 12} =$	583,33
interest	$(210.000 - 583,33) \times 0,0033 =$	691,08
totale uitgaven na belastingvoordeel	$(1 - 0,3697) \times 691,08 + 583,33 =$	1.018,92
lening DUO		145,60
totale uitgaven aan beide leningen	$1.018,92 + 145,60$	1.164,52

• 583,33

1

• 691,08

1

• 1.018,92

1

• 1.164,52

1

Doorwerkfout binnen de vraag mogelijk

In hoeverre is lay-out van de bijlage 'verwarrend' omdat het belastingvoordeel niet 'apart' in de tabel staat? Indien totale uitgaven na belastingvoordeel ontbreekt -1p

Algemeen opgave 5

Herkenbaar, goed te leren voor leerlingen

Opgave 6

1p 28 Leg uit dat de loonkosten zowel tot de constante als de variabele kosten kunnen behoren.

De constante (loon)kosten zijn onafhankelijk van de afzet / productie en de variabele (loon)kosten zijn afhankelijk van de afzet / productie.

NB: de link met de afzet/productie móet worden gelegd.
Niet goed genoeg: 'als het druk is'

3p 29 Bereken met behulp van de dekkingsbijdrage per pakket hoeveel pakketten De Pluktuin meer had moeten verkopen om in het tweede kwartaal van 2024 de break-evenafzet te behalen.

- afzet tweede kwartaal = $21.600/15 = 1.440$ pakketten 1
- variabele kosten per pakket = $(8.520 + 3.000)/1.440 = 8$
- dekkingsbijdrage per pakket = $15 - 8 = 7$ 1

- $2.100/7 = 300$ pakketten (extra) 1
- of
- break-evenafzet: $(750 + 2.000 + 800 + 2.130 + 6.500)/7 = 1.740$ pakketten.
- De Pluktuin had $1.740 - 1.440 = 300$ pakketten (extra) moeten verkopen. 1

Opmerking

Bij een berekening via $TO = TK$ wordt de tweede deelscore niet toegekend.

2p 30 Noem een financieel voordeel voor De Pluktuin van het verkopen van een maandelijks Plukabonnement ten opzichte van het verkopen van losse pakketten zonder abonnement. Licht het antwoord toe.

- De Pluktuin ontvangt iedere maand een vast bedrag, 1
- waardoor er continu een inkomstenstroom is waarmee de maandelijkse uitgaven betaald kunnen worden. (Dit is niet het geval wanneer losse pakketten verkocht worden.) 1
- of
- Klanten vergeten vaak het abonnement op te zeggen, 1
- waardoor de omzet hoger is dan bij losse pakketten. 1

Er zijn op basis van artikel 3.3 meerdere antwoorden mogelijk.

Algemeen opgave 6

Prima opgave

Algemeen examen als geheel

Relatief veel noemvragen

Verhouding meer in lijn met de syllabus

Opgaven leuke contexten

Bepaalde vragen zetten leerlingen mogelijk “op verkeerde been”

Meer diepgang?

Overal ‘belastingen buiten beschouwing’